

Recenzja osiągnięcia naukowego Pani dr Beaty Baran w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

I. Uwagi wstępne

1. Podstawy formalnoprawne sporządzenia recenzji

Rada Dyscypliny Nauki prawne Uniwersytetu Jagiellońskiego uchwałą z dnia 5 lipca 2021 roku nr 126/VII/2021 powołała mnie w skład komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Beacie Baran w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Wcześniej Rada Doskonałości Naukowej, na posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2021 r., wyznaczyła mi w tym postępowaniu funkcję recenzenta (Z5.4000.51.2021.4.GS). O treści uchwały zostałem powiadomiony przez Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego Pana prof. dr. hab. Jerzego Pisulińskiego.

2. Przedmiot recenzji, kryteria oceny

Zgodnie z treścią art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 478) stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:

a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo publikujące recenzowane monografie naukowe, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami ustawy, lub

b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami ustawy, lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Zgodnie z art. 221 ust. 8 ww. ustawy przedmiotem recenzji w postępowaniu habilitacyjnym powinna być ocena, czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy, a więc czy osoba ta posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym – między innymi – co najmniej jedną monografię naukową wydaną przez odpowiednie wydawnictwo.

Niniejsza recenzja zawiera zatem w swej istotnej części ocenę, czy osiągnięcie naukowe dr Beaty Baran – monografia wskazana przez nią jako podstawa przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, odpowiada wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w szczególności czy stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

Ponadto, w związku z obowiązkiem dokonania przez komisję habilitacyjną oceny aktywności naukowej Habilitantki, w recenzji zawarte są dodatkowe, zwięzłe uwagi odnoszące się do przesłanki z art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy, a więc istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. W ocenie aktywności naukowej pomocne będą kryteria wskazane w *Wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny* przedstawionym przez Radę Doskonałości Naukowej (<https://www.rdn.gov.pl/postepowanie-habilitacyjne.html>).

3. Informacje o Habilitantce, stwierdzenie posiadania stopnia doktora

Pani dr Beata Baran od 2016 r. jest pracownikiem Zakładu Prawa Karnego Wykonawczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest zatrudniona na stanowisku asystenta. W przeszłości była także pracownikiem Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Wydziału Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej.

Stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa uzyskała 29 lutego 2016 r. na podstawie uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Postępowanie dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy Służby Więziennej*, promotor: prof. dr hab. Jerzy Migdał, recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Ura, dr hab. Krzysztof Wiak, prof. KUL. Habilitantka spełnia wymóg formalny określony w art. 219 ust. 1 pkt 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

II. Ocena monografii *Postępowania dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8223-708-5, ss. 451.

W piśmie z dnia 21 kwietnia 2021 r., skierowanym do Rady Dyscypliny Nauki prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, złożonym za pośrednictwem Rady Doskonałości Naukowej, Habilitantka wiośła o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne na podstawie osiągnięcia naukowego – monografii pt. *Postępowania dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8223-708-5, ss. 451.

1. Wydawnictwo

Przedstawiona monografia jest pracą naukową recenzowaną (rec. prof. dr hab. Elżbieta Ura) wydaną w wydawnictwie **Wolters Kluwer** (strona tytułowa; copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.). Wydawnictwa Wolters Kluwer i Wolters Kluwer

Polska są **ujęte w obowiązującym w roku wydania monografii wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe** zawartym w komunikacie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe (poziom I – 80 punktów, l.p. 595 i 596, UIW: 64400 i 64500), sporządzonym na podstawie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji naukowych, tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 349, zgodnie z treścią art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. **Monografia spełnia warunek formalny** i może być poddana ocenie merytorycznej.

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez Centrum Analiz Legislacyjnych i Gospodarczych, a sfinansowane w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO (s. 4). Stan prawny na 1 stycznia 2021 r.

2. Wybór tematu badań, cel opracowania, tytuł pracy

Monografia dotyczy formalnego aspektu odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy formacji policyjnych w Polsce. W doktrynie prawa dyscyplinarnego brakuje opracowań podejmujących całościowo problematykę procesową w tym obszarze. Autorka słusznie zauważa, że „ukształtowany w literaturze prawniczej obraz postępowań dyscyplinarnych nie ma przymiotu kompatybilności, a miejscami – ze względu na partykularyzm normatywny poszczególnych pragmatyk służbowych – jest wręcz niekoherentny. W efekcie wiele istotnych kwestii w dalszym ciągu oczekuje na ogólnoteoretyczne opracowanie” (s. 15). Regulacje dyscyplinarne formacji policyjnych są od kilku dekad rozbudowywane, ale różnią się od siebie. Nie udało się, jak do tej pory, wypracować uniwersalnego wzorca, pomimo dokonanej w 2020 r. nowelizacji pragmatyk dyscyplinarnych. Określona materia badawcza jest skomplikowana, obszerna, wielowątkowa, podlegająca stosunkowo częstym zmianom, które wymagają analizy, oceny, twórczych konkluzji, syntezy i wynikających z nich uwag *de lege ferenda*. Temat badań stanowi wyzwanie także z tego względu, że zajmuje miejsce na styku różnych gałęzi prawa: postępowania karnego, postępowania administracyjnego i autonomicznie pojmowanego prawa dyscyplinarnego. Wybór tematu opracowania

naukowego należy uznać za trafny i potrzebny, wskazuje na przekrojową znajomość dziedziny prawa dyscyplinarnego.

Jako zasadniczy cel badawczy monografii Autorka wskazuje określenie *modus procedendi* dla procedur dyscyplinarnych w postępowaniach funkcjonariuszy formacji policyjnych, natomiast jego analiza ma być oparta na modelach regulacji organizacyjno-proceduralnych ukształtowanych w poszczególnych pragmatykach dyscyplinarnych oraz zasadach postępowania, jakie w nich obowiązują. Cele szczegółowe pracy to określenie: a) realizacji zasad postępowania w znaczeniu abstrakcyjnym w stosunku do zasad *in concreto* obowiązujących w poszczególnych pragmatykach; b) poziomu dyfuzji (przenikania) zasad karnoprosesowego na grunt proceduralnego prawa dyscyplinarnego; c) homeostazy (równowagi) pomiędzy ochroną interesów służbowych formacji policyjnych a respektowaniem praw i interesów podmiotów uczestniczących w procedurze dyscyplinarnej; d) optymalnego modelu organizacyjno-proceduralnego orzekania w sprawach dyscyplinarnych (s. 15-16).

Można stwierdzić, że w kontekście dotychczasowych osiągnięć badawczych Habilitantki wybór tematu i określenie celu monografii unaocznia postęp w rozwoju naukowym. Jej rozprawa doktorska była poświęcona postępowaniu dyscyplinarnemu w sprawach funkcjonariuszy Służby Więziennej, celem rozprawy było określenie w jakim stopniu to postępowanie odpowiada wartościom realizowanym przez uniwersalne standardy sprawiedliwości proceduralnej i podstawowym zasadom postępowania charakterystycznym dla demokratycznego państwa prawnego. W recenzowanej monografii przeniesienie analiz z jednej strony na nadrzędny, ogólny poziom formacji policyjnych, z drugiej zaś, rozszerzenie palety normatywnych punktów odniesienia postępowania dyscyplinarnego i dostrzeżenie potrzeby sformułowania optymalnego modelu i zasad tego postępowania, świadczy o wejściu Autorki na wyższy stopień dojrzałości naukowej, jej kreatywności i swego rodzaju społecznej odpowiedzialności badawczej.

Sformułowanie tytułu monografii nie budzi istotnych zastrzeżeń. Tytuł i podtytuł są zrozumiałe, bezpośrednio odnoszą się do podjętego przez Autorkę problemu badawczego i odpowiadają określonym we wprowadzeniu celom pracy. Pojawiają się jednak pewne wątpliwości. Po pierwsze, z tytułu nie wynika wprost, że chodzi o analizę dokonywaną na gruncie prawa polskiego, opracowanie zostało bowiem oparte na badaniach wyłącznie polskiego materiału normatywnego i doktrynalnego, nie ma w nim

analiz prawnoporównawczych. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę język publikacji, intuicyjnie da się zidentyfikować polski kontekst normatywny monografii. Po drugie, można mieć wątpliwości, czy podtytuł „Modele i zasady” precyzyjnie odpowiada kompozycji i proporcjom pracy. Problematyka zasad wydatnie przeważa wobec zagadnienia modeli analizowanych postępowań dyscyplinarnych.

3. Uwagi metodologiczne

We wprowadzeniu poświęcono dużo miejsca założeniom metodologicznym (s. 17-20). Wskazano na wykorzystane metody badawcze: a) aksjologiczną – w zakresie opracowania *in abstracto* zasad postępowania; b) dogmatyczną – z uwzględnieniem typów wykładni tekstualnej, logicznej, operatywnej i systemowej, jak również harmonizowania kontekstów normatywnych, w szczególności przy analizie konkretnych zasad postępowania w ramach pragmatyk dyscyplinarnych; c) diachroniczno-historyczną (subsydiarnie) – w zakresie historycznych aktów prawnych począwszy od 1918 r.

Autorka określa szczegółowe dyrektywy metodologiczne, którymi kierowała się przygotowując opracowanie. Należą do nich dyrektywy: kompleksowości, uniwersalizmu, proporcjonalności, problemowości, kompatybilności (ujęcie teoretyczno-modelowe oraz praktyczno-funkcjonalne i dogmatyczne), multidyscyplinarności, z uwzględnieniem ustaleń poczynionych na gruncie doktryny prawa dyscyplinarnego, postępowania karnego, postępowania administracyjnego, prawa konstytucyjnego i teorii prawa.

W zakresie analizy dogmatycznej Habilitantka sięga nie tylko do obowiązujących aktów normatywnych określających normy postępowań dyscyplinarnych, ale interesują ją także zachowania adresatów tych norm, stąd odwołuje się do judykatury sadowej, zwłaszcza orzecznictwa sądów administracyjnych. Warto zaznaczyć, że prowadzona analiza ma charakter rzeczywiście naukowy, czyli problemowy, a nie komentarzowy. Nie jest jedynie przeglądem i omówieniem przepisów poszczególnych pragmatyk dyscyplinarnych, kierunków ich sądowej wykładni, czy też praktycznych problemów stosowania wyprowadzonych z nich norm. Monografia zawiera rzeczywistą analizę badawczą.

Dobór metod należy uznać za prawidłowy. Szkoda jedynie, że nie uwzględniono perspektywy komparatystycznej.

4. Dobór źródeł i literatury

W monografii nie ma odrębnego, poza wykazem skrótów, wykazu analizowanych i powoływanych aktów prawnych. Bibliografia zawiera obszerny spis opracowań (s. 419-446), głównie w języku polskim (niemal 500 pozycji), a także w języku angielskim (17) i niemieckim (1). Są to opracowania z zakresu postępowania karnego, prawa dyscyplinarnego, prawa administracyjnego, prawa karnego, prawa konstytucyjnego, teorii i filozofii prawa. Powoływane w pracy publikacje obejmują znaczny okres czasowy od 1924 do 2020 r.

Spis powoływanych orzeczeń (s. 447-451) zawiera listę judykatów Trybunału Konstytucyjnego (11), Sądu Najwyższego (6), Naczelnego Sądu Administracyjnego (53), wojewódzkich sądów administracyjnych (96), inne (2). Dobór źródeł prawa, orzecznictwa i literatury nie budzi zastrzeżeń.

5. Uwagi warsztatowe i redakcyjne

Autorka posługuje się biegle językiem prawniczym, w tym specjalistyczną terminologią z zakresu prawa dyscyplinarnego, procedur sądowych i nauk ogólnych o prawie. Pisze poprawną polszczyzną, korzystając jednocześnie z dużego zasobu słów i zwrotów obcojęzycznych. Narracja jest spójna, wnioskowanie prawidłowe. Dzięki jasności sformułowań i przejrzystym odnośnikom wiadomo, która wypowiedź jest opinią Autorki, a która podawana za innymi. Strona edytorska także nie budzi zastrzeżeń. Monografia jest wydana w renomowanym wydawnictwie prawniczym z dużym doświadczeniem redakcyjnym i edytorskim.

6. Struktura i objętość monografii

Wybrany temat badań i założone cele przekładają się na strukturę monografii. Chociaż nie wynika to z podziału formalnego, praca zawiera dwie zasadnicze części. Pierwsza odnosi się do aspektów teoretycznych, terminologicznych, typologicznych, źródłowych, modelowych i podmiotowych (rozdz. 1-5). Z kolei druga, o charakterze teoretyczno-dogmatycznym, poświęcona jest zasadom w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych – typologii zasad i

poszczególnym zasadom: praworządności, sprawiedliwości proceduralnej, trafnej reakcji dyscyplinarnej, interioryzacji, monokratyczności i kolegialności, legalizmu, prawa do obrony, prawdy obiektywnej, domniemania niewinności, *in dubio pro reo*, swobodnej oceny dowodów, obiektywizmu, sprawności postępowania, racjonalnego formalizmu, dwuinstancyjności, kontroli, wykonalności rozstrzygnięć (rozdz. 6-23). Ostatni rozdział, merytorycznie odrębny, jest poświęcony płaszczyźnie modelowej postępowania dyscyplinarnego funkcjonariuszy formacji policyjnych (rozdz. 24).

Opracowanie rozpoczyna Wykaz skrótów i prawidłowo przygotowane Wprowadzenie, natomiast wieńczy Podsumowanie, Bibliografia (literatura, opracowania) i Orzecznictwo. Monografia zawiera 451 stron, z czego 417 ma charakter merytoryczny, a 32 strony to Bibliografia i Orzecznictwo.

Chociaż przy podziale pracy aż na 24 rozdziały, można sobie wyobrazić inną kompozycję, na przykład formalnie uwzględniającą podział na wspomniane wyżej zasadnicze merytoryczne części pracy, jak również bardziej harmonijny podział rozdziałów na mniejsze jednostki, to jednak przyjęta struktura monografii z perspektywy jej tematu, celu i metod badawczych musi być uznana jako przemyślana, spójna, logiczna, oparta na zasadach prawidłowego wnioskowania. Merytorycznie kompozycja pracy zasługuje na akceptację, a jej skonkretyzowany, sformalizowany podział mieści się w ramach dopuszczalnej swobody badawczej Autorki.

7. Treść pracy

W rozdziale 1 zawarto analizę dotyczącą definicji i typologii prawa dyscyplinarnego. Zajęcie się tym zagadnieniem na wstępie jest uzasadnione tym, że, po pierwsze, brakuje definicji legalnej prawa dyscyplinarnego, a dodatkowo doktrynalne próby uściślenia znaczenia pojęcia „prawo dyscyplinarne” koncentrują się przede wszystkim na aspektach materialnoprawnych. Rozważania definicyjne i typologiczne są pogłębione, podjęte ze znajomością aktualnego stanu badań i uzasadniane z perspektywy osiągnięć nauk ogólnych o prawie. Autorka trafnie decyduje się na kompleksowe podejście do dogmatycznej analizy prawa dyscyplinarnego, nie ograniczając rozważań do jednej gałęzi prawa, ale uwzględniając naturalną zwartość rzeczywistości społecznej będącej przedmiotem regulacji prawa

dyscyplinarnego i kierując się dyrektywą jedności metod poznania naukowego w dogmatyce prawa (s. 26).

Rozdział 2 stanowi kontynuację i rozwinięcie zagadnień typologicznych. Przedstawiono tu podziały odpowiedzialności dyscyplinarnej w systemie prawa polskiego według kryteriów podmiotowo-zawodowych, posiłkując się diagramami ułatwiającymi odbiór prezentowanych treści. Autorka wyróżnia odpowiedzialność dyscyplinarną: pozazawodową i zawodową, pracowniczą i niepracowniczą, pozasłużbową i służbową, funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości *sensu largo* i służb mundurowych (zmilitaryzowanych), w tym innych niż policyjne oraz policyjnych (podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych), wskazując na podstawy prawne działania konkretnych formacji. Dokonanie tego rodzaju systematyki jest zabiegiem z perspektywy tematu badawczego koniecznym, a przy tym dobrze opisanym, uargumentowanym i przekonującym.

Rozdział 3 jest poświęcony źródłom prawa w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych. Zdecydowanie się na wyodrębnienie rozdziału dedykowanego wyłącznie źródłom prawa normalnie mógłby dziwić. Tutaj jest to uzasadnione faktem istnienia bogatej, wielopoziomowej, zróżnicowanej wertykalnie i horyzontalnie mozaiki źródeł prawa dyscyplinarnego. Odwołano się do istotnych przepisów Konstytucji RP (art. 7, 30, 31, 42, 45, 78), prawa międzynarodowego (Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Karta Praw Podstawowych), ustaw (m.in. o Policji, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu postępowania administracyjnego) i źródeł podustawowych. Konfrontując się ze zróżnicowaniem i niespójnością obowiązujących regulacji dyscyplinarnych lektura rozdziału utwierdza w przekonaniu o zasadności zajęcia się tytułowym zagadnieniem i potrzebie wypracowania uniwersalnego modelu postępowania dyscyplinarnego funkcjonariuszy formacji policyjnych.

Rozdział 4 zawiera opis najważniejszych modeli organizacyjno-proceduralnych w sprawach dyscyplinarnych. Autorka nie pomija ogólnoteoretycznych aspektów metodologicznych tworzenia modeli postępowania, wskazując na potrzebę i metodę tworzenia i posługiwania się kategoriami modelowymi w naukach prawnych. Wskazuje na następujące modele i podmodele: sądowy i pozasądowy, materialny i proceduralny, publiczny i niepubliczny, homogeniczny i hybrydowy (heterogeniczny), służbowy

(interioryzacyjny, gabinetowy) i quasi-jurysdykcyjny. Zawarto tu także kilkustronicową analizę historyczną. Także w tym rozdziale zamieszczono czytelne diagramy. Wskazanie przez Autorkę na teoretyczne i konkretne modele organizacyjno-proceduralne, jak i na dominację modelu służbowego (gabinetowego), z jego słabościami, jest potrzebnym wprowadzeniem do późniejszej, konsekwentnej prezentacji zunifikowanej procedury opartej na rozwiązaniach quasi-jurysdykcyjnych.

W rozdziale 5 zajęto się kwestią statusu podmiotów uczestniczących w omawianych postępowaniach dyscyplinarnych. Przyjęto następującą typologię podmiotów: organy dyscyplinarne (w tym przełożeni dyscyplinarni oraz rzecznicy dyscyplinarni), obwiniony jako strona postępowania i jego obrońca, osobowe źródła dowodowe, organy ochrony prawnej działające na prawach strony. Autorka pomija sądownictwo administracyjne sprawujące kontrolę nad orzecznictwem dyscyplinarnym, tłumacząc to przyjętym zakresem przedmiotowego opracowania (s. 77). Pominięto też podmioty pomocnicze.

Kolejne rozdziały dotyczą już zasad w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych. Problematyka zasad obejmuje najobszerniejszą część pracy (w sumie 300 stron). Ta część rozpoczyna się przedstawieniem charakteru prawnego, metodologii wyodrębnienia zasad i ich typologii. Następnie omawiane są poszczególne zasady (w sumie 17). Autorka z reguły koncentruje się na tych aspektach wyjaśnianych zasad, które mają znaczenie z perspektywy przedmiotu podjętych badań, słusznie pomija kwestie rudymenarne, czy też zbyt luźno związane z zakreślonym obszarem badawczym.

W ostatnim rozdziale Habilitantka przedstawia kinetykę omawianych procedur dyscyplinarnych w płaszczyźnie modelowej. Jako podstawowe odcinki procedury przyjmuje stadia postępowania (służbowe i sądowe), a te z kolei dzieli na etapy. W proponowanym schemacie stadium służbowego (interioryzacyjnego) pojawiają się etapy: wstępny, dowodowy, orzecznicy, międzyinstancyjny, odwoławczy, wznowieniowy, wykonawczy, względnie skargowy lub kasacyjny.

Merytoryczną część monografii wieńczy podsumowanie. Autorka uzasadnia po raz kolejny potrzebę zajęcia się badaniami w obszarze procedur dyscyplinarnych formacji policyjnych. Wskazuje na wady dotychczasowych regulacji i potrzebę unifikacji prawa dyscyplinarnego, bądź to w postaci kodeksu dyscyplinarnego, bądź kodeksu postępowania w sprawach dyscyplinarnych, opowiadając się za drugim rozwiązaniem. Kodeks postępowania w sprawach dyscyplinarnych mógłby przy tym zawierać

regulacje obejmujące wszystkie służby mundurowe, nie tylko formacje policyjne. Pojawia się lakoniczna i trafna krytyka modelu interioryzacyjnego w wersji służbowej (gabinetowej), który w ograniczonym wymiarze realizuje pożądaną homeostazę między interesami służby (formacji policyjnej) a ochroną interesów uczestników postępowania, zarówno obwinionego, jak i pokrzywdzonego. Autorka *de lege ferenda* opowiada się za przyjęciem modelu quasi-jurysdykcyjnego, gdzie władztwo dyscyplinarne sprawowałyby niezależne komisje dyscyplinarne funkcjonujące w ramach formacji policyjnych, których członkowie posiadaliby przymiot niezależności. Z wyjątkiem spraw małej wagi optymalnym rozwiązaniem byłoby rozstrzygnięcie spraw w ramach dwuinstancyjnego sądownictwa dyscyplinarnego działającego w ramach struktury sądownictwa powszechnego (s. 412-413). Autorka opowiada się za wyodrębnieniem od zasad postępowania karnego autonomicznych zasad postępowania dla procedur dyscyplinarnych formacji policyjnych (s. 417).

8. Problem znacznego wkładu monografii w rozwój dyscypliny nauki prawne

Habilitantka trafnie identyfikuje rzeczywisty i ważki problem badawczy o doniosłych konsekwencjach społecznych. Poddaje zagadnienie gruntownej analizie w oparciu o uznane w prawoznawstwie metody, stawia rzetelną diagnozę, wypracowuje modelowe rozwiązanie i formułuje postulaty *de lege ferenda* mogące ułatwić uporządkowanie przez ustawodawcę analizowanej płaszczyzny normatywnej.

W dziedzinie prawa dyscyplinarnego Autorka monografii rozwija badania naukowe w sposób wydatny i doniosły. Przeprowadza samodzielny, merytoryczny, twórczy wywód prawniczy na wysokim warsztatowo poziomie, wykazując się dojrzałością naukową w eksploracji obszaru badawczego skomplikowanego i domagającego się naukowej analizy z punktu widzenia potrzeb społecznych. Praca zawiera nie tylko trafne spostrzeżenia w zakresie identyfikacji problemów oraz wyczelowane stanowiska w ramach drobiazgowej analizy dogmatycznej, ale także konkluzje mające charakter myślenia systemowego i porządkującego.

Co do mankamentów, moim zdaniem w pracy zabrakło wykorzystania metody prawno-porównawczej. Przeanalizowanie przez Habilitantkę rozwiązań obcych, zwłaszcza tych, w których model postępowania dyscyplinarnego funkcjonariuszy formacji policyjnych (lub szerzej mundurowych) ma charakter zuniwersalizowany

i odbiega od modelu gabinetowego, byłoby pożądanym, zobiektywizowanym wzmocnieniem jej – i tak znaczącego – potencjału argumentacyjnego.

Recenzowana monografia posiada walor pracy naukowej i stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. W mojej ocenie przydatność doktrynalna wyników badań Habilitantki nie ulega wątpliwości. Wyrażam nadzieję, że znajdą one w niedługim czasie odzwierciedlenie w szerszej debacie naukowej, a następnie w procesie legislacyjnym.

III. Ocena innej aktywności naukowej

Pani dr Beata Baran prowadzi interesujące badania w różnych obszarach dyscypliny nauki prawne. Posiada w swoim dorobku publikacje dotyczące prawa dyscyplinarnego, w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, sygnalizacji nieprawidłowości (*whistleblowing*), prawa i postępowania administracyjnego, m.in. dostępu do informacji publicznej, praw człowieka, w tym prawa do bycia zapomnianym w Internecie, prawa karnego wykonawczego, głównie dozoru elektronicznego, a także lingwistyki prawniczej.

Ogółem do dorobku naukowego Habilitantki można zaliczyć: 2 monografie, współredakcję monografii, 16 rozdziałów w monografiach (12 po doktoracie), 17 artykułów w języku polskim, 14 – w języku angielskim, 1 – w języku ukraińskim, udział w 38 konferencjach naukowych, w tym 19 międzynarodowych, udział w 2 grantach międzynarodowych z funduszy Unii Europejskiej (status Habilitantki – koordynator narodowy).

Pani dr Beata Baran uczestniczyła w międzynarodowych i krajowych stażach naukowych w następujących ośrodkach: Universität Heidelberg, Sofia University St. Kliment Ohridski, Akademia Kijowsko-Mohylańska w Kijowie, Uniwersytet Warszawski. Przygotowała 9 recenzji wydawniczych. Pełniła funkcję promotora pomocniczego. Zdobyła bogate doświadczenie dydaktyczne, prowadząc wykłady w języku polskim, angielskim i ukraińskim, co zasługuje na szczególne podkreślenie i uznanie. Posiada dorobek w zakresie działalności popularnonaukowej i społecznej.

W mojej ocenie Habilitantka, poza podstawowym osiągnięciem naukowym, **spełnia ustawowy wymóg wykazania się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.**

IV. Konkluzja

Analiza podstawowego osiągnięcia naukowego Pani dr Beaty Baran – monografii *Postępowania dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8223-708-5, jak również innych osiągnięć, pozwala uznać, że posiada ona w swoim dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Dodatkowo trzeba zaznaczyć, że Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej. Tym samym należy stwierdzić, że **Pani dr Beata Baran spełnia warunki nadania jej stopnia doktora habilitowanego** określone w art. 219 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

dr hab. Filip Cieply, prof. KUL